

A szakoktatás reformja

Sok mindent hallani manapság az oktatás reformcsomagjaival kapcsolatban, melyek olykor-olykor sikeresen összezavarják még a szakképzésben dolgozókat is. Szakközépiskola, szakiskola, technikum, szakgimnázium olyan fogalmak, melyeknek célja a szakképzés, mégis más-más formában teszik ezt. Ezekről a mai oktatási formákról kérdezzük Móroc Tibort, a Zalaegerszegi Szakképző Centrum Munkácsy Mihály Szakközépiskola és Szakiskolájának gyakorlati oktatás vezetőjét.

– *Napjainkban mennyire népszerűek a műszaki képzések az általános iskolát elvégzőknél, mik a tendenciák az iskola szemszögéből? Miért választják ezt az iskolát a fiatalok?*

– Meglehetősen népszerűek. Az autószerelő és autóelektronikai műszerész szakmákra évről évre sokan jelentkeznek. A szakma megszerzését követően az autótechnikus-képzésben is folytathatják tanulmányukat. Iskolánkban a karosszérialakatos-képzésre jelentkezők száma némileg visszaesett, pedig egy olyan szakmáról beszélünk, ami nélkülözhetetlen, mert a járművek száma az utakon egyre nő, ezzel együtt sajnos a balesetek száma is. Egy 15 éves tanuló viszonylag ritkán tudja, hogy később milyen szakmában helyezkedjen el. Leginkább a család hatására döntenek. Gyakran a családtagok között vagy az ismeretségi körben van autós szakember. Előfordul továbbá, hogy a tanulók jó barátja is ezen a szakon tanul tovább, ezért választják ezeket a szakmákat. Fontos még az általános iskolában dolgozó osztályfőnökök szerepe, akiknek a véleménye meghatározó lehet a továbbtanulásban történő döntésüknél. Fő szempont lehet továbbá az autók iránti érdeklődés.

– *Milyen fajta képzések vannak az iskolában, amelyek az autós szakágat érintik?*

– Szakiskolai képzésünk jelenleg a karosszérialakatos 3 éves képzés.

Szakközépiskolai, azaz ágazati képzés a Közlekedésgépészet ágazat (4 év). Erre épül rá az autószerelő, az autóelektronikai műszerész (+1 év). A bizonyítvány megszerzését követően lehetőség van az autótechnikusi tanulmányok megkezdésére (további +1 év). A hároméves szakiskolai képzést követően intenzív vagy esti oktatásban érettségit tehet a végzett tanuló, tehát 3+2 év alatt. Ezután továbbléphet autószerelőnek vagy autóelektronikai műszerésznek, mivel érettségi szükséges az autótechnikai műszerész és az autószerelő-képzéshez. A fent felsoroltak közül valamennyi szakma elvégezhető felnőttoktatásban is, mely a nappali képzéshez hasonló. Általában esti vagy levelező formában történik az oktatás, csökkentett óraszámban. Jövőre a fent leírtak változni fognak. A szakiskolát szakközépiskolának, a szakközépiskolát pedig szakgimnáziumnak fogják átnevezni.

– *Ha már a szakgimnáziumoknál tartunk, pontosan mit is jelent ez az új fogalom?*

– A szakközépiskolát fogják szakgimnáziumnak nevezni. Ezzel az elnevezéssel az a cél, hogy utaljanak az elnevezéssel a szülőknek arra, hogy érettségit szerezhethet a képzés végén gyermekük. A szakiskola új neve a szakközépiskola lesz, befejezését követően akár érettségit is szerezhethet a diák, 3+2 év alatt.

– *Ha jól értem, akkor a jelenleg futó képzések közül csak a karosszérialakatos diákok nem kapnak érettségi bizonyítványt?*

– Igen, a jelenleg futó képzések közül csak a karosszérialakatos nem kap érettségit. A többi szakmai képzésünk érettségire épül.

– *Milyen gyakorlati helyeken fogadják az itt tanuló diákokat? Helyi cégek csak, vagy a környékbeli városokban (Szombathely, Szentgotthárd) lévő cégek is fogadják a diákokat?*

– A gyakorlati képzésben még nem jellemző a megyén kívüli, a legtöbb zalaegerszegi vagy Zalaegerszeg környéki vállalkozás. Szigorított az Iparkamara, csak az előírásoknak megfelelő, olyan felszereltségű gyakorlati hely kaphat jogosultságot oktatásra Tanuló szerződéssel, ahol mestervizsgázott oktató fogadja a diákokat.

– *A felsőoktatáshoz hasonlóan működik a duális képzés a középiskolai oktatásban is, vagy ez itt másképpen zajlik?*

– Szakiskolai képzésünkben egyszerűbb a helyzet. Zalaegerszegen megelőztük a központi elvárást, korábban indítottuk el a duális képzést. Jelenleg a kilencedik évben szintvizsgát tesznek a tanulók. Ezt követően a második tanévtől (illetve az összefüggő vagy más néven nyári gyakorlaton) sikeres szintvizsgával folytatják gyakorlati tanulmányukat Tanuló szerződéssel.

A szakiskolai képzésben, a régi szakmunkásképzésben a duális képzés azt jelenti, hogy egy év az alapozó gyakorlat az iskolában, két év gyakorlat a cégeknél. Iskolánkban ez már évek óta így zajlik, de ezt csak a szakiskolánál lehetett megoldani. A szakközépiskolánál, a leendő szakgimnáziumokban összetett feladat lesz megoldani, a gyakorlati órák alacsonyabb száma miatt.

– *Milyen szaktanári képzések, továbbképzések állnak rendelkezésre, hogy az oktatók naprakészen tudják oktatni a diákokat, hogy versenyképes tudást szerezzenek?*

– Jellemzően az oktatási rendszerben a szakirányú továbbképzések viszonylag ritkák. Vannak kereskedő, forgalmazó cégek által szervezett továbbképzések, pl. az Autószerelők Országos Egyesületének előadásai, melyen a tanárok és a diákok is részt tudnak venni. Ily módon szerezhettek új információkat. Lehetőség van továbbá szakmai kiállításokra utazni (pl. Autótechnika kiállítás). Szervezünk autóiipari cégekhez üzemeltetéseket is. Sok esetben jobb lenne, ha kicsit mélyebben is beleláthatnánk kollégáink a munkafolyamatokba. Meglátásom szerint a cégek tanműhelyében a valóság modellezésével lehetne igazán jobbra tenni a továbbképzéseket, az üzemeknek több lehetőségük van mindezt finanszírozni. Esetlegesen egyes kutatások, fejlesztések részleteibe való betekintéssel is lehetne segíteni a szakoktatást. Ez azért is lenne fontos, mert így az oktatók hitelesen tudnak arról beszélni, amit az iparban megtapasztalnak. Mindezen ismeretek által fel tudják kelteni az érdeklődést a tanulóknál. Ez napjainkban a legfontosabb, hogy az autóiipari cégek kellően ambiciózus, a szakma iránt elkötelezett szakembereket kapjanak, aminél ma nincs fontosabb.

– *Fejlődik-e kellő mértékben a szakirodalom az ipar trendjeihez képest?*

– Van olyan tankönyv használatban, ami már 15 éves, de kiegészítésképpen kiváló. Autósoknak az új tankönyvrendszer sajnos nagyon kevés tankönyvet kínál. Az autószerelőknek és az autóelektronikai szerelőknek a képzéséhez, illetve egyes modulokhoz nem kínálnak külön tankönyvet. Tehát nincs hozzá elégséges irodalom. Nyilván a szakma és vizsgakövetelmény, illetve a Központi Program meghatározza az oktatandó anyagot, amiből vizsgáznia fog a diák, de nincs egy összefoglaló anyag, ami segítség lehetne az oktatóknak-tanulóknak egyaránt. Jegyzetek, különböző, az oktatók által összeállított szakmai anyagok nyújtanak segítséget a diákoknak a tanuláshoz.

– *A középiskolai képzés után mi a jellemző a diákok életútjában? Elhelyezkednek a megszerzett szakmában vagy továbbtanulnak?*

– Nagy része tovább folytatja a technikai képzéseken, egy részük pedig munkába áll. Az autótechnikai képzés után iskolánkban csak néhány tanuló tanul tovább a felsőoktatásban, többségük a szakmájában dolgozik, közülük sokan Szentgotthárdon.

– *Léteznek-e ösztöndíjak?*

– Több szakmában van erre példa, ezek a hiányszakmák. 4,6-os átlag fölötti teljesítménnyel könnyen egy kezdő szakmunkás havi fizetését is meg tudják keresni. Jó esély van arra, hogy vissza nem térítendő támogatásként kapják ezt meg. Az sem elvárás tőlük, hogy a szakmájában kell, hogy később dolgozzon. Kétfajta ösztöndíjról beszélhetünk. A kormányzati és a zalaegerszegi ösztöndíj, mindkettő a hiányszakmák választására ösztönzi az általános iskolásokat. Továbbá a diákok a céges gyakorlati foglalkozásokon is kapnak fix vagy emelt ösztöndíjat az elvégzett munka honorálásaként. Sajnos ez az autós szakmáinkban kevésbé jellemző. Minden szakmára az adott megye határozza meg, hogy melyek a hiányszakmák. A karosszéria-

lakatos újra hiányszakma lesz, ezért ők kormányzati ösztöndíjjal támogatottak. Ez azért fontos, mert egy hiányszakma esetében jóval nagyobb összeget tud lehívni az adott vállalkozás is, mely általa az ő általa fizetett ösztöndíj is nagyobb lehet. A középiskolai képzésben, ami az érettségi megszerzésére irányul, még nincsenek meg ezek a lehetőségek. A szakmunkásképzés felé terelheti a diákokat az, hogy a három év alatt már pénzt tudnak keresni, és utána két év alatt érettségi vizsgát tehetnek.

– *Mivel viszonylag közel a határ, mennyire szívja el a szakembereket Ausztria és Szlovénia?*

– Az autósoknál talán kevésbé érződik ez. A többi szakmában nagyon. Ami nálunk hiányszakma, az általában máshol is az. Nem gondolom azt, hogy egy Magyarországon végzett autószerelő nem tud elhelyezkedni külföldön a szakmájában, de nem látom jellemzőnek, hogy a szakmájukban külföldön találnának munkahelyet. Segédmunkásként azonban többen elhelyezkednek.

– *Milyen problémákat lehet felsorolni, amelyek az oktatás minőségét érintik?*

– Nehéz pótolni a munkahelyet váltó, illetve nyugdíjba menő tanárokat, oktatókat. Azokat a szakembereket, akik megállják a helyüket az iparban, őket ott is tárt karokkal várják. Ott jóval kedvezőbb fizetésért tudnak munkába állni, ezzel sajnos az iskola nem tudja felvenni a versenyt. Tíz éven belül ez már komoly probléma lesz. A másik fontos probléma pedig a szaktankönyvek hiánya, amit feljebb kifejtettem.

Köszönöm a beszélgetést! A mai világban különösen fontosak a jó szakemberek, ehhez pedig a Munkácsy Mihály Szakközépiskola és Szakiskola jelentős mértékben járul hozzá, hogy a náluk végzett szakemberek jó felkészültséggel kezdhessék meg szakmai életútjukat.

(SIMON ROLAND)